

- оскарження рішення;
- перевірка законності рішення;
- прийняття відповідного рішення за результатами перевірки;
- доведення рішення до відома.

4. Виконання рішення:

- внесення запису до реєстру про проведення державної реєстрації (дата внесення до реєстру запису про проведення державної реєстрації є датою державної реєстрації);
- оформлення та видача реєстраційних документів.

Залежно від виду реєстраційного провадження кількість стадій може бути збільшено або меншою, в них можна виділяти окремі етапи, дії, формувати різні назви тощо. Принципово важливим тут є таке: стадії мають повно і точно відображати саму процедуру провадження, ті окремі дії або операції, які здійснюються у процесі реалізації адміністративно-правових норм. Чітка регламентація процедури реєстраційного провадження сприяє швидкому проведенню державної реєстрації, дотриманню прав і законних інтересів відповідних суб'єктів.

Реєстраційне провадження, як і будь-яка діяльність, здійснюється в часі, завжди має певні часові межі. Важливим його принципом є оперативність: справи повинні вирішуватися швидко, у найбільш стислі, наскільки це можливо, строки. Оперативність провадження забезпечується законодавчим закріпленням строків здійснення окремих процесуальних дій.

На закінчення аналізу сутності та особливостей реєстраційного провадження спробуємо визначити його поняття. Отже, **реєстраційне провадження** – це врегульована адміністративно-процедурними нормами діяльність органів виконавчої влади і місцевого самоврядування щодо проведення державної реєстрації відповідних об'єктів, внаслідок чого вони набувають статусу офіційно визнаних.

Список літератури: 1. Бандурка А.М., Тищенко Н.М. Административный процесс: Учебник. Х., 2001. 2. Бахрах Д.Н. Административное право России. Учебник для вузов. М., 2002. 3. Адміністративне право України [Підручник для юрид. вузів і фак. / Ю.П.Битяк, В.В.Богущкий, В.М.Гарашук та ін.]; За ред. Ю.П. Битяка. Х., 2000. 4. Юридична енциклопедія. К., 1999. Т.2. 5. «Єдине вікно» для підприємців // Юридичний вісник України. 2004. № 43.

Надійшла до редколегії 08.09.05

І.І. Сіліч

КОНСТИТУЦІЙНІ ТА ЗАКОНОДАВЧІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ У СФЕРІ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

У сучасних умовах інформація виступає одним із найважливіших чинників розвитку та функціонування громадянського суспільства, гарантією належної реалізацією зв'язків між державою і кожним членом суспільства. Інформація проникає у всі сфери життя людей і суспільства, а саме життя неможливе в інформаційному вакуумі [1, с.259]. Інформація впливає на людство і людину, на їх життя, мислення і поведінку, ставить перед людст-

вом масу проблем, змушує витратити на їх вирішення все більш матеріальних, фінансових та інших ресурсів. Бурхливе зростання обсягів і потоків інформації пов'язано, насамперед, з ускладненням виробництва, всіх сфер громадського життя. Сучасне суспільство та його ланки є складними системами. Зберігання цілісності системи, її якісної визначеності, забезпечення її функціонування і розвитку немислимо без інформаційних процесів [2, 3]. З іншого боку, перехід до інформаційного суспільства та розвиток інформаційного середовища України нерозривно пов'язаний з подальшою демократизацією політичного та суспільного життя, з реформуванням соціально-економічної сфери. У контексті інформаційної державної політики це означає визнання презумпції відкритості інформації для громадян та захист їх інформаційних прав, орієнтацію головних компонентів інформаційного середовища на забезпечення обігу інформації, втілення в життя одного з найважливіших прав на вільний пошук, отримання, виробництво інформації та розповсюдження масової інформації [3, с.73]. Слід підкреслити, що діяльність держави в тій чи іншій сфері обумовлена конкретними соціально-економічними умовами життя суспільства. При цьому критерієм, що визначає зміст цієї діяльності, виступає політика держави. В основі виконання державою будь-яких її функцій знаходиться політичне рішення, прийняття якого покладено на спеціально уповноважені органи держави. Рішення знаходять своє закріплення в правових нормах та реалізуються за допомогою існуючих в державі засобів впливу [4, с.9]. Безперечно, що право є найбільш результативним засобом регулювання відносин між владою та суспільством. Тому чітка правова регламентація права на інформацію значною мірою обумовлює ефективність такого роду відносин. Однак при цьому слід пам'ятати, що недостатньо проголосити права та свободи людини і громадянина та закріпити їх у законах. Необхідно їх матеріальне забезпечення та гарантованість неухильного виконання законів всіми членами суспільства. Тільки при такому підході до основних прав та свобод людини та їх ефективному захисті можна побудувати правову державу, оскільки саме поняття правової держави означає примат закону, обов'язкового для всіх громадян тієї чи іншої держави, примат міжнародного права над внутрідержавними настановами, верховенство загальнолюдських цінностей над усіма іншими [5, с.6]. На наш погляд, це в повній мірі може бути віднесено і до регулювання інформаційних відносин, у тому числі і в сфері масової інформації.

Вочевидь, конституційне регулювання тієї чи іншої сфери життя суспільства виступає базовим для подальшої регламентації в поточному законодавстві. Не є винятком у цьому плані і Конституція України. Незважаючи на те, що положення Конституції України не акцентують увагу саме на засобах масової інформації, в цілому вони складають досить міцний правовий фундамент регулювання правових відносин в цій важливій сфері життя суспільства. Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір (ст.34 Конституції). По суті, це

конституційне положення проголошує відкритість засобів масової інформації. Поряд з цим частина 3 згаданої статті вводить обмеження права на інформацію, які пов'язуються з інтересами національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку. Метою такого обмеження є запобігання заворушенням чи злочинам, забезпечення охорони здоров'я населення, захисту репутації або прав інших людей, запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або підтримання авторитету і неупередженості правосуддя. Такий підхід об'єктивно виправданий і в повній мірі відповідає міжнародній практиці, досвіду правового регулювання права на інформацію в інших країнах світу. Наведені обмеження необхідні також і при розповсюдженні масової інформації. Вони чітко визначають позицію держави і є відображенням державної політики в цій сфері. Ряд конституційних положень також має відношення до діяльності засобів масової інформації і пов'язується з окремими видами інформації. Перш за все, це торкається такого важливого виду інформації, як правова інформація, обіг якої значною мірою забезпечується засобами масової інформації. Відповідно, засоби масової інформації є одним із найдієвіших факторів формування та підвищення рівня правової культури населення. З огляду на це, важко переоцінити значення ст.57 Конституції, згідно з якою кожному гарантується право знати свої права і обов'язки. Закони та інші нормативно-правові акти, що визначають права і обов'язки громадян, мають бути доведені до відома населення у порядку, встановленому законом; у проти-правному разі вони є нечинними. Не менш значущим є забезпечення обігу інформації про стан навколишнього середовища та інших чинників, які прямо пов'язані з забезпеченням здоров'я людини. Мова йде про положення ст.50 Конституції, яка наголошує про право кожного на безпечне для життя і здоров'я довкілля та гарантує право вільного доступу до інформації про його стан, про якість харчових продуктів і предметів побуту. Особливе значення для діяльності засобів масової інформації має акцентування законодавцем на праві поширення такого роду інформації і чітка заборона її засекречення. Окреме місце у Конституції приділяється питанням гарантування права на інформацію. Так, відповідно до ст.32 Конституції кожний громадянин має право знайомитися в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, установах і організаціях з відомостями про себе, які не є державною або іншою захищеною законом таємницею. Кожному гарантується судовий захист права спростувати недостовірну інформацію про себе і членів своєї сім'ї та права вимагати вилучення будь-якої інформації, а також право на відшкодування матеріальної і моральної шкоди, завданої збиранням, зберіганням, використанням та поширенням такої недостовірної інформації. Важливим є і закріплення на конституційному рівні заборони збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди. На жаль, як свідчить практика, випадки такого роду зустрічаються в діяльності засобів масової інформації. Таким чином, на сьогодні в Україні існують чіткі конституційні основи реалізації права на інформацію, які повинні мати своє адекватне вираження при формуванні політики держави в сфері засобів масової інформації. Слід ззна-

чити, що наведені положення Конституції отримали своє відображення у поточному законодавстві, яке регламентує діяльність засобів масової інформації.

Визначення державної інформаційної політики як сукупності основних напрямів і способів діяльності держави по одержанню, використанню, поширенню та зберіганню інформації одержала своє закріплення в законі України «Про інформацію» [6]. Цим законодавчим актом конкретизуються напрями і способи державної інформаційної політики, зокрема до них відносяться забезпечення доступу громадян до інформації; створення національних систем і мереж інформації; зміцнення матеріально-технічних, фінансових, організаційних, правових і наукових основ інформаційної діяльності; забезпечення ефективного використання інформації; сприяння постійному оновленню, збагаченню та зберіганню національних інформаційних ресурсів; створення загальної системи охорони інформації; сприяння міжнародному співробітництву в галузі інформації; гарантування інформаційного суверенітету України. Як бачимо, ці положення мають пряме відношення і до діяльності засобів масової інформації, оскільки при реалізації кожного із них тією чи іншою мірою беруть участь засоби масової інформації. Більш того, реалізація окремих напрямків державної інформаційної політики, таких як забезпечення доступу громадян до інформації, забезпечення ефективного використання інформації, не можлива без сприяння засобів масової інформації. У законі також дається чітке визначення масової інформації та її засобів. Відносно друкованих засобів масової інформації, їх визначення та організація діяльності одержали своє закріплення в Законі України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» [7].

Вважаємо, що одним із найважливіших проявів політики держави в сфері інформаційного забезпечення суспільства виступає всебічне інформування громадян про діяльність органів державної влади і управління. Від того, наскільки поінформовані громадяни про діяльність державних органів та посадових осіб, значною мірою залежить їх ставлення до процесів, які відбуваються у державі, формування відповідної громадянської позиції і кінцевому рахунку – повага до державних інституцій і держави в цілому. Відкритість державної політики значною мірою обумовлює і зріст рівня законослужняності громадян, ефективності виконання державних настанов. Першочергове місце в цих процесах безумовно належить засобам масової інформації. В контексті вищезазначеного серед низки правових актів, які регламентують діяльність засобів масової інформації, особливе місце займає Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» [8]. Положення цього закону фактично направлені на здійснення громадського контролю за діяльністю органів держави. У цілому реалізація такого роду контролю вважається нам одним із найважливіших і перспективних напрямків забезпечення налагодження процесів, які відбуваються в суспільстві і державі, тому забезпечення громадського контролю повинне зайняти окреме місце серед головних напрямків і способів державної інформаційної політики.

Список літератури: 1. Берг А.И. Кибернетика и общественные науки// Методологические проблемы науки. М., 1964. 2. Арістова І.В. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти // За заг. ред. Бандурки О.М. Монографія. Х., 2000. 3. Беляков К.И. Управление и право в период информатизации. К., 2001. 4. Ківалов С.В., Кормич Б.А. Митна політика України. Одеса, 2001. 5. Международная защита прав и свобод человека. М., 1990. 6. Відомості Верховної Ради України 1992. №48. Ст.650. 7. Відомості Верховної Ради України 1993. №1. Ст.1. 8. Відомості Верховної Ради України 1997. №49. Ст.299.

Надійшла до редколегії 14.09.05

П.В. Олійник

ЩОДО ПОНЯТТЯ «ЧУЖЕ МАЙНО» ЯК ПРЕДМЕТА ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ

Обов'язковою ознакою злочинів проти власності є предмет посягання. У диспозиціях статей 185 – 187, 189 – 191, 193, 194, 195 – 197 Кримінального кодексу України 2001 року (далі – КК) таким предметом називається «чуже майно». Слід зазначити, що до проблеми злочинів проти власності у різні часи зверталосся багато вчених, серед яких можна назвати О.І. Бойцова, Г.М. Борзенкова, В.О. Владимірова, Л.Д. Гаухмана, М.А. Гельфера, В.П. Ємельянова, М.Й. Коржанського, С.М. Кочої, Г.А. Крігера, В.М. Куца, Н.О. Лопашенко, Ю.О. Ляпунова, С.В. Максимова, П.С. Матишевського, М.І. Панова, А.О. Пінаєва, О.О. Піонтковського, М.С. Таганцева, І.С. Тишкевича, І.Я. Фойницького та ін. Однак окремого самостійного дослідження предмета злочинів проти власності, зокрема «чужого майна» як предмета більшості з таких злочинів, в Україні ще не проводилося. Отже, зважаючи на недостатню розробленість даної проблеми, є необхідність в з'ясуванні поняття «чуже майно» та його ознак, що і стане метою цієї статті.

Термін «майно» по-різному трактується в цивільному та кримінальному праві. Майном у цивільному праві виступають речі, під якими відповідно до ст.179 Цивільного кодексу України (далі – ЦК) розуміються предмети матеріального світу, щодо яких можуть виникати цивільні права та обов'язки, а також різновиди речей – гроші та цінні папери (ст.ст. 192, 194 ЦК). Окрім речей, у цивільному праві до майна відносяться також майнові права та обов'язки (ст.190 ЦК). Зокрема, про майно в такому значенні йде мова в нормах, які визначають об'єкти права власності (ст.ст. 324-327 ЦК), склад спадку (ст.1218 ЦК), предмет договорів дарування (ст.718 ЦК), майнового найму (ст.760 ЦК), результати реорганізації юридичних осіб (ст.104 ЦК) тощо [1, с.175].

Проте в кримінальному праві термін «майно» трактується у вузькому значенні слова – тільки як предмети матеріального світу (речі). Майнові ж права позначаються поняттям «право на майно» і розглядаються як само-